

خلف وعده درآمدي برخی دانشگاه‌های دولتی

زهرا رضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

آغاز سال تحصیلی، رئیس جمهور از لزوم حرکت دانشگاه‌ها به سمت افزایش قراردادهای ارتباط با صنعت و جامعه گفته بود؛ مسیری که به گفته شخص اول اجرایی کشور باید بتواند مشکلات بودجه‌ای مراکز آموزش عالی کشور را حل کند، اما واقعیت آن است که هنوز راه زیادی پیش

روی نظام آموزش عالی کشور برای تحقق این مطالبه وجود دارد. براساس گفته‌های معاون اداری- مالی سابق وزارت علوم تخصصی اعتبارات به دانشگاه‌ها در سال گذشته ۱۱۵ درصد رشد داشته است، یعنی عملاً دولت ۱۵ درصد بیشتر از آنچه در قانون بودجه برای این بخش از کشور در نظر گرفته بود، منابع مالی اختصاص داد تا از این طریق مراکز آموزش عالی بتوانند کمبودهای مالی خود را جبران کنند. در مقابل هر چند براساس گفته‌های همین مقام مسئول اعتبارات دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی

از محل درآمدهای اختصاصی با رشد ۵۶ درصدی به نسبت سال ۱۴۰۱ همراه شد و از ۵ هزار و ۲۳۳ میلیارد تومان به ۸ هزار و ۱۲۰ میلیارد تومان رسید اما گزارش تفریح ۱۴۰۲ نشان می‌دهد درآمدزایی بیش از ۱۰۰ دانشگاهی که نامشان در این گزارش آمده؛ ۷ هزار میلیارد تومان بوده است. با این حال سهم این درآمدها از کل بودجه دانشگاه‌ها در بهترین حالت به یک سوم می‌رسد. تا به حال داده‌های روشنی از میزان درآمدزایی دانشگاه‌ها منتشر نشده و تنها اظهار نظر روسای دانشگاه‌ها نشان می‌داد که هر دانشگاه تا

بیشترین درآمدها برای کدام دانشگاه‌هاست؟

بررسی وضعیت درآمدزایی ۱۰ دانشگاه برتر براساس گزارش تفریح بودجه ۱۴۰۲ نشان می‌دهد دانشگاه پیام نور هزار و ۷۲۵ میلیارد تومان درآمد اختصاصی داشته و به همین دلیل در جایگاه اول قرار دارد. بعد از آن دانشگاه تهران با ۹۸۵ میلیارد تومان درآمد در رتبه بعدی قرار گرفته که نشان می‌دهد دو جایگاه اول براساس همان قانون بودجه است. جایگاه سوم این بخش اما برخلاف قانون بودجه که باید در اختیار دانشگاه شاهد باشد، به خاطر درآمدزایی ۲۸۲ میلیارد تومانی به دانشگاه علم و صنعت رسید. رتبه چهارم این بخش هم در اختیار امیرکبیری‌ها است که ۲۷۱ میلیارد تومان

عنوان دستگاه اجرایی	میزان درآمد تکلیفی در قانون	درصد تحقق
دانشگاه گیلان	۷۱,۶۳۹	٪۱۹۰
دانشگاه بوعلی سینا	۸۵۵,۳۳۰	٪۱۶۵
دانشگاه علامه طباطبایی	۱,۱۶۷,۵۸۹	٪۱۵۸
دانشگاه اصفهان	۱,۸۳۵,۶۸۰	٪۱۵۰
دانشگاه خوارزمی	۸۲۲,۶۰۰	٪۱۴۲
دانشگاه کاشان	۷۰۰,۹۱۰	٪۱۳۷
دانشگاه علم و صنعت	۲,۸۱۷,۶۰۰	٪۱۳۴
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۵۴۶,۷۲۰	٪۱۲۴
دانشگاه شیراز	۲,۳۷۱,۸۰۱	٪۱۲۳
دانشگاه ارومیه	۱,۰۳۷,۸۵۶	٪۱۱۵
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲,۳۱۰,۰۰۰	٪۱۱۰
دانشگاه تهران	۹,۸۴۷,۷۸۲	٪۱۰۳
دانشگاه شهید باهنر کرمان	۸۶۰,۰۰۰	٪۱۰۳
دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۷۳۸,۹۰۵	٪۹۰
دانشگاه پیام‌نور	۱۷,۲۴۸,۸۳۹	٪۸۶
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲,۷۰۶,۶۴۰	٪۸۴
دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۱۲,۷۰۵	٪۸۱
دانشگاه فردوسی مشهد	۲,۴۷۵,۴۵۰	٪۷۱
دانشگاه تبریز	۹۶۲,۲۸۳	٪۶۶
دانشگاه تربیت مدرس	۱,۶۲۰,۸۹۰	٪۴۱

در سال گذشته درآمد اختصاصی داشته‌اند. بعد از آن دانشگاه علمی کاربردی که براساس قانون بودجه در جایگاه دوم از لحاظ درآمدزایی قرار داشت، حالا در جایگاه پنجم قرار گرفته و درآمد ۲۵۵ میلیارد تومانی داشته است. رتبه‌های بعدی اما در اختیار دانشگاه‌های مرکز استانی است، به طوری که دانشگاه فردوسی مشهد با درآمد ۲۴۷ میلیارد تومانی، شیراز با ۲۳۷ میلیارد تومانی، صنعتی اصفهان با ۲۳۱ میلیارد تومان، دانشگاه اصفهان با ۱۸۳ میلیارد تومان در رتبه‌های ۶ تا ۹ قرار دارند. در نهایت نیز دانشگاه تربیت مدرس با درآمدزایی ۱۶۲ میلیارد تومانی جا خوش کرده است.

عنوان دستگاه اجرایی	میزان درآمد تکلیفی در قانون	درصد تحقق
دانشگاه پیام نور	۱۷۲۴۸۸۳۹	٪۱۰۳
دانشگاه تهران	۹۸۴۷۷۸۲	٪۱۰۳
دانشگاه علم و صنعت	۲۸۱۷۶۰۰	٪۱۰۳
دانشگاه امیرکبیر	۲۷۰۶۶۴۰	٪۱۰۳
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲۵۴۶۷۲۰	٪۱۰۳
دانشگاه فردوسی مشهد	۲۴۷۵۴۵۰	٪۱۰۳
دانشگاه شیراز	۲۳۷۱۸۰۱	٪۱۰۳
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۳۱۰۰۰۰	٪۱۰۳
دانشگاه اصفهان	۱۸۳۵۶۸۰	٪۱۰۳
دانشگاه تربیت مدرس	۱۶۲۰۸۹۰	٪۱۰۳

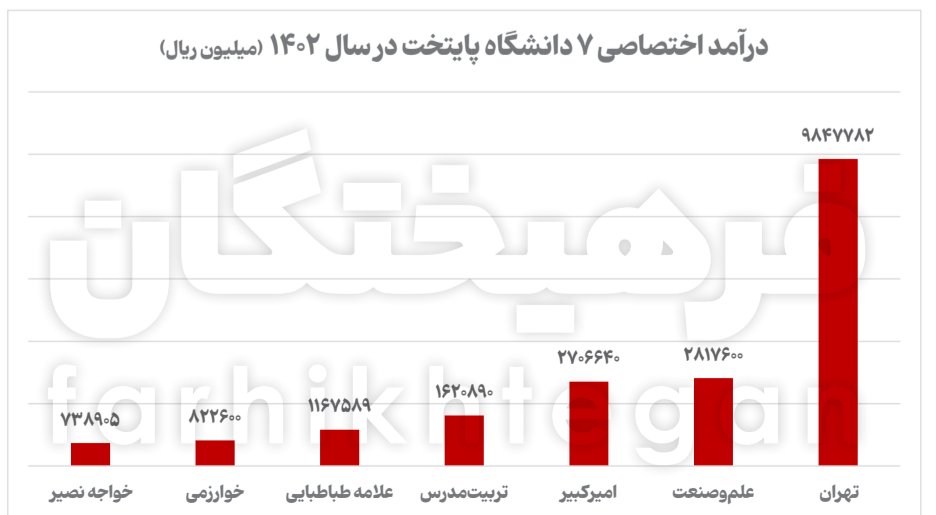
در طرف مقابل دانشگاه‌هایی هم هستند که میزان درآمدزایی آنها به اندازه‌ای است که می‌توان آنها را در ۱۰ رده آخر این جدول قرار داد. مرکز آموزش عالی ممسنی کمترین میزان درآمدزایی را داشته است؛ به طوری که مجموع عملکرد آن به کسب درآمد ۵۸۲ میلیون تومانی ختم شده است. این میزان برای دانشگاه معارف اسلامی به ۹۷۰ میلیون تومان، مرکز آموزش عالی اقلید به یک میلیارد و ۲۲۸ میلیون، دانشگاه هنر شیراز به یک میلیارد و ۳۵۵ میلیون تومان، مجتمع آموزش عالی سراوان به یک میلیارد و ۴۶۰ میلیارد تومان،

عنوان دستگاه اجرایی	میزان درآمد تکلیفی در قانون	درصد تحقق
دانشگاه پیام‌نور	۱۷,۲۴۸,۸۳۹	٪۸۶
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲,۷۰۶,۶۴۰	٪۸۴
دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۱۲,۷۰۵	٪۸۱
دانشگاه فردوسی مشهد	۲,۴۷۵,۴۵۰	٪۷۱
دانشگاه تبریز	۹۶۲,۲۸۳	٪۶۶
دانشگاه تربیت مدرس	۱,۶۲۰,۸۹۰	٪۴۱

دانشگاه‌های پایتخت سال گذشته چقدر درآوردند؟

آموزشی و فرهنگی داشته‌اند. به طوری که مجموع درآمدهای این دانشگاه در سال گذشته به ۷۴ میلیارد تومان می‌رسید. مسئله زمانی جالب‌تر می‌شود، اگر بدانیم دو دانشگاه علم و صنعت و امیرکبیر - که جزء مهم‌ترین دانشگاه‌های صنعتی کشور شناخته می‌شوند نیز در مجموع ۵۵۲ میلیارد تومان درآمد اختصاصی داشته‌اند که سهم دانشگاه علم و صنعت ۲۸۲ میلیارد تومان بیشتر بوده است. در این بین دانشگاهی مانند تربیت مدرس که ظرفیت بالایی برای ارائه خدمات تحقیقاتی و پژوهشی دارد، در مجموع ۱۶۲ میلیارد تومان درآمد وصول شده دارد و براساس گزارش تفریح بودجه سال گذشته که نشان می‌دهد سهم این دانشگاه از مجموع هفت دانشگاه پایتخت، ۹ درصد بوده است.

در گزارش تفریح بودجه از بین دانشگاه‌های پایتخت - در غیاب صنعتی شریف، شهید بهشتی و شاهد - دانشگاه‌های تهران، علم و صنعت، امیرکبیر، علامه طباطبایی، تربیت مدرس، خوارزمی، خواجه نصیرالدین طوسی در مجموع هزار و ۹۷۲ میلیارد تومان درآمد اختصاصی داشته‌اند؛ دانشگاه‌هایی که البته بنا بود بر اساس قانون بودجه سال گذشته، در مجموع دو هزار میلیارد تومان درآمد داشته باشند که در عمل ۹۴ درصد آن را توانستند اجرایی کنند. از طرف دیگر اگر بخواهیم یک تقسیم‌بندی نسبت به دانشگاه‌های تهران داشته باشیم، باید عنوان کنیم که دانشگاه تهران در بین آنها بیشترین و دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی هم کمترین درآمدزایی را از حوزه‌های مختلف، اعم از ارائه خدمات پژوهشی

بار سنگین جبران کم‌کاری پیام‌نور روی دوش دولت

وضعیت تحقق درآمدهای دانشگاه‌ها نشان می‌دهد دانشگاه گیلان و بوعلی سینا توانسته‌اند بیش از عدد قانون، یعنی ۱۹۰ و ۱۶۵ درصد میزان تحقق درآمد‌های خود را داشته باشند. بعد از آن دانشگاه علامه با سهم ۱۵۸ درصدی و اصفهان هم با سهم ۱۵۰ درصدی قرار دارند. جالب اینجاست که در بین پنج دانشگاه برتر این بخش نام دانشگاه

خوارزمی دیده می‌شود. موضوع زمانی جالب می‌شود که بدانیم دانشگاه‌های امیرکبیر با میزان تحقق ۸۴ درصدی، شهید چمران اهواز و فردوسی مشهد با سهم ۷۱ درصدی، تبریز با ۶۶ درصد و در نهایت هم تربیت مدرس با ۴۱ درصد از میزان تحقق درآمد براساس تکلیف بودجه‌ای که داشتند نیز در قعر این جدول قرار می‌گیرند.

عنوان دستگاه اجرایی	میزان درآمد تکلیفی در قانون	درصد تحقق
دانشگاه گیلان	۷۱,۶۳۹	٪۱۹۰
دانشگاه بوعلی سینا	۸۵۵,۳۳۰	٪۱۶۵
دانشگاه علامه طباطبایی	۱,۱۶۷,۵۸۹	٪۱۵۸
دانشگاه اصفهان	۱,۸۳۵,۶۸۰	٪۱۵۰
دانشگاه خوارزمی	۸۲۲,۶۰۰	٪۱۴۲
دانشگاه کاشان	۷۰۰,۹۱۰	٪۱۳۷
دانشگاه علم و صنعت	۲,۸۱۷,۶۰۰	٪۱۳۴
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۵۴۶,۷۲۰	٪۱۲۴
دانشگاه شیراز	۲,۳۷۱,۸۰۱	٪۱۲۳
دانشگاه ارومیه	۱,۰۳۷,۸۵۶	٪۱۱۵
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲,۳۱۰,۰۰۰	٪۱۱۰
دانشگاه تهران	۹,۸۴۷,۷۸۲	٪۱۰۳
دانشگاه شهید باهنر کرمان	۸۶۰,۰۰۰	٪۱۰۳
دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۷۳۸,۹۰۵	٪۹۰
دانشگاه پیام‌نور	۱۷,۲۴۸,۸۳۹	٪۸۶
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲,۷۰۶,۶۴۰	٪۸۴
دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۱۲,۷۰۵	٪۸۱
دانشگاه فردوسی مشهد	۲,۴۷۵,۴۵۰	٪۷۱
دانشگاه تبریز	۹۶۲,۲۸۳	٪۶۶
دانشگاه تربیت مدرس	۱,۶۲۰,۸۹۰	٪۴۱

دست دانشگاه‌ها کماکان در جیب دولت می‌ماند

وقتی میزان درآمد‌های محقق شده از سوی دانشگاه‌ها را نسبت به مجموع بودجه آنها در نظر می‌گیریم، می‌توان دریافت که این درآمدها تا چه میزان توانسته‌اند به عنوان منابع مالی کمک حال دانشگاه‌ها باشند. متأسفانه واقعیت آن است که حتی دانشگاهی مانند پیام‌نور هم همچنان برای تأمین بیش از نیمی از هزینه‌هایش به بودجه‌های دولتی وابسته است یا دانشگاهی مانند علمی کاربردی برای ادامه حیات خود باید ۴۱ درصد از هزینه‌هایش را از جیب دولت بپردازد! وضعیت برای دانشگاه‌های دولتی مانند تهران، امیرکبیر، علم و صنعت بدتر هم می‌شود، تا جایی که آنها در بهترین حالت یک‌سوم از هزینه‌هایشان از این طریق تأمین می‌شود. مسئله‌ای که به وضوح نشان می‌دهد دانشگاه‌های اصلی کشور بدون حمایت‌های دولتی از پس چالش‌های مالی

بر نمی‌آیند. در دانشگاهی مانند تهران که به نوعی مادر دانشگاه‌های کشور شناخته می‌شود در بهترین حالت این درآمد‌ها ۲۹ درصد از کل بودجه‌اش را شامل می‌شود. این میزان در دانشگاهی مانند علم و صنعت هم ثابت است، اما وضعیت زمانی جالب‌تر می‌شود که بدانیم در امیرکبیر کل درآمدهایی که از طریق ارائه خدمات پژوهشی و تحقیقاتی و حتی آموزشی و فرهنگی ارائه شده فقط یک چهارم کل بودجه دانشگاه بوده است. نمونه وابستگی قابل توجه به بودجه نفتی را هم باید به دانشگاه تربیت مدرس اختصاص داد؛ دانشگاهی که هر چند مانند دانشگاه‌های تهران و شریف به سمت پردیس‌داری حرکت و بخشی از درآمدهای خود را نیز از طریق جذب دانشجویان شهریه‌پرداز تأمین می‌کند اما تنها ۱۲ درصد بودجه‌اش را از این طریق تأمین کند.

نام دانشگاه	بودجه ۱۴۰۲ (میلیون ریال)	سهم درآمد اختصاصی از کل بودجه (درصد)	میزان درآمدهای وصول شده (میلیون ریال)
دانشگاه علمی کاربردی	۴۲۹۲۲۰	۴۸	۲۵۴۶۷۲۰
دانشگاه پیام‌نور	۴۰۳۸۱۱۴۲	۴۹	۱۷۲۴۸۸۳۹
دانشگاه تهران	۳۴۰۳۴۴۱۲	۲۷	۹۸۴۷۷۸۲
دانشگاه علم و صنعت	۹۷۰۶۸۲	۲۱	۲۸۱۷۶۰۰
دانشگاه امیرکبیر	۱۰۴۷۷۱۷۸	۳۰	۲۷۰۶۶۴۰
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۳۱۰۲۳۴۷	۲۶	۲۴۷۵۴۵۰
دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی	۴۶۱۵۵۶۶	۱۸	۷۳۸۹۰۵
دانشگاه علامه طباطبایی	۹۱۵۴۹۶۶	۸	۱۱۶۷۵۸۹
دانشگاه خوارزمی	۶۳۳۵۶۳۱	۹	۸۲۲۶۰۰
دانشگاه تربیت مدرس	۱۳۳۷۸۰۸۴	۲۹	۱۶۲۰۸۹۰
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲,۳۱۰,۰۰۰	۲۱	۲۳۱۰۰۰۰